Månedens gjenstand desember 2020:

Pølsehorn

PETTER DASS-MUSEET

Pølsemaker, pølsemaker...

Tre pølsehorn tredd på en snor, sannsynligvis brukt på Austbø en gang i tiden, er denne månedens gjenstand fra vår samling på museet. Pølsehorn laget av horn, gjerne fra ku, ble før i tiden brukt som hjelpemiddel til pølsestapping. Tarmene ble tredd over de hule hornbitene slik at fyllet kunne stappes enklere nedi. Ved slakting før i tiden gjaldt det å benytte seg av hele dyret, og når julegrisen først skulle til pers var det å lage pølser en god måte å konservere råvarene på ved slakting, både gjennom speking og røyking.

Vanlig bruksgjenstand

Dyrehorn har i tusenvis av år blitt benyttet til våpen, redskaper, instrumenter og andre bruksgjenstander, så vel som til kunst- og statusobjekter. Et søk på Digitaltmuseum.no viser at det finnes et høyt antall lignende pølsehorn i norske museers samlinger, noe som forteller oss at dette har vært en veldig vanlig bruksgjenstand. Etter hvert som kjøtt-kvernen ble produsert og tatt i bruk ble pølse-hornene erstattet av horn av metall eller plast.

«Ey ringeste Pølse skal blive bevart»

I innledningen til Nordlands Trompet bruker Petter Dass måltidet som en metafor for det leseren skalfå servert i hans diktverk.
Her beskriver han den enkle og hverdagslige nordnorske bondekosten i sterk kontrast til de mer fasjonable "udlændiske retter". I utdraget som følger kan vi lese at også pølse er endel av Petter Dass' meny:

«Smør-Klakken paa Brækken og sættes skal frem,
Og Byg-baged Flad-Bræd en Leiv eller fem,
Hver kline saa meget ham lyster!
Det være skal gierne min' Giester uspart;
Ey ringeste Pølse skal blive bevart,
Ey Blande for dennem, der tørster.
En Skinke jeg eyer, om nogen har lyst,
Har hængt udi Røg nu paa niende Høst,
Er temmelig vel udi speege,»

"Månedens gjenstand" presenteres i Helgelands Blad og stilles ut i museets foajé.

Påfølgende måned flyttes utstillingen til Kulturbadet Bibliotek i Sandnessjøen.

Tekst og utforming:
Trine Benedicte Jenssen, Petter Dass-museet

PETTER DASS-MUSEET

HELGELAND MUSEUM

Petter Dass-museet, 2020.